

Geachte heer, mevrouw,

Stichting Kinderpostzegels Nederland stelt het zeer op prijs dat u ons in de gelegenheid stelt om commentaar te geven op het conceptwetsvoorstel Jeugdwet. Als kinderorganisatie vinden wij het van groot belang dat de bescherming en gezonde ontwikkeling van kinderen in Nederland wettelijk goed geregeld is. Vanuit dit oogpunt hebben wij deze reactie opgesteld.

Vanuit onze focus op pleegzorg reageren wij alleen op de onderwerpen *uithuisplaatsing en pleegzorg*. Voor de overige onderwerpen verwijzen wij naar de reactie van *Defence for Children*.

Uithuisplaatsing

Wij pleiten voor het opstellen van een **landelijk kwaliteitskader** waarin de processen rond uithuisplaatsing, alsmede rond de zorg voor uithuisgeplaatste kinderen, worden omschreven - los van het feit of uithuisplaatsing tot stand komt binnen het vrijwillige of het gedwongen kader. Alle kinderen die - om welke reden dan ook, voor korte of langere tijd - niet bij hun eigen ouders kunnen wonen hebben immers recht op bijzondere bescherming van de landelijke overheid (art. 20, IVRK). Een kwaliteitskader dat verder gaat dan een omschrijving van procedures en protocollen en dat met name ingaat op *inhoudelijke kwaliteit, waarbij het waarborgen van de veiligheid van de betreffende kinderen de eerste prioriteit is. Deze inhoud zou gebaseerd moeten zijn op het Verdrag inzake de rechten van het kind, de VN Richtlijnen voor alternatieve zorg en de Europese kwaliteitsstandaarden voor de jeugdzorg Quality4Children (Nederlandse implementatieversie)*.

Ondersteunend aan dit kwaliteitskader pleiten wij voor een **landelijk monitoringssysteem** voor uit huis geplaatste kinderen, waarmee deze gevolgd worden vanaf het moment van uithuisplaatsing. Een dergelijk systeem is een belangrijke bijdrage voor het bewaken van continuïteit en samenhang en voor monitoren van gestelde doelstellingen en behaalde resultaten.

Wij zijn van mening dat deze landelijke kaders niet in tegenspraak zijn met decentralisatie van de jeugdzorg. Een kader biedt slechts richtlijnen en houvast, waarbij in de uitvoering nog veel mogelijkheid bestaat voor individuele interpretatie.

Pleegzorg

Hoewel in het conceptwetsvoorstel Jeugdwet een apart hoofdstuk is opgenomen over pleegzorg, is dit onderwerp nog onvoldoende uitgewerkt.

In Nederland is men het erover eens dat als een kind voor korte of langere tijd niet bij de eigen ouders kan wonen pleegzorg de eerste optie is, waarbij in eerste instantie wordt gekeken naar de mogelijkheid om het kind binnen het eigen netwerk te plaatsen (netwerkpleegzorg) en in tweede instantie in een pleeggezin uit het bestand van pleegzorginstellingen (bestandspleegzorg). 50-70% (afhankelijk van de tellingen) van alle uit huis geplaatste kinderen wordt opgevangen in de pleegzorg. Het aantal pleegouders groeit nog steeds en ook de onderkenning van het belang van pleegzorg groeit. Wij juichen het toe dat pleegzorg in de afgelopen 10 jaar zo'n belangrijke plaats heeft gekregen in de jeugdzorg. Door onze contacten met het veld en met de stakeholders van het Expertisenetwerk Pleegzorg weten wij dat er echter nog op veel punten verbetering nodig is, wil pleegzorg optimaal kunnen functioneren. Het feit dat, behalve de komst van nieuwe pleegouders, onder meer door de wervingscampagne 'Ontdek de pleegouder in jezelf' (2.853 in 2011), er helaas een nog grotere groep is (3.088 in 2011, bron: Factsheet Pleegzorg 2011) die stopt met het pleegouderschap, zien wij als symptoom dat ondersteunende maatregelen dringend noodzakelijk zijn.

Wij begrijpen dat bij de keuze voor pleegzorg behalve het - bewezen - belang van het kind ook meespeelt dat deze vorm van opvang vele malen minder kostbaar is dan residentiële opvang. Wil pleegzorg echter effectief zijn en daadwerkelijk kostenbesparend werken - ook op de lange termijn - dan zal er, ook binnen de wetgeving, meer aandacht moeten komen voor de volgende onderwerpen:

- **Continuïteit van de plaatsing** . Uit onderzoek blijkt dat bij een derde tot de helft van de pleegzorgplaatsingen sprake is van voortijdige uitval van de jeugdige uit het pleeggezin. Omdat aangetoond is dat bij iedere door- of overplaatsing de problematiek van het kind veeleer verdereft en de kans op breakdown van de plaatsing toeneemt, is het van groot belang dat alles in het werk wordt gesteld om de continuïteit en stabiliteit van de plaatsing zo veel mogelijk te waarborgen. Hierbij zijn van belang:
 - Goede matching
 - Pleegzorgwerkers, vertrouwenspersonen en (gezins)voogden blijven gedurende langere tijd betrokken bij het kind en het gezin (opbouw vertrouwensrelatie)
 - Snelle en grondige analyse van de mogelijkheid tot terugkeer naar de eigen ouders
 - Indien dit niet mogelijk is, langdurige (perspectiefbiedende) plaatsing in een pleeggezin. (enkele maatregelen voor het bevorderen van continuïteit zijn onderdeel van het wetsvoorstel 'herziening kinderbeschermingsmaatregelen)
- Erkenning van de **centrale rol van pleegouders** als verantwoordelijke deskundigen in het systeem van de pleegzorg en gelijkwaardige samenwerking tussen pleegouders, pleegzorgwerkers en (gezins)voogden. (Hiervoor is een aanzet gemaakt in het wetsvoorstel 'Verbetering positie pleegouders'). Hiervoor zijn noodzakelijk:
 - Verbetering begeleiding en supervisie van pleegouders (vaststelling landelijke norm)
 - Verbetering opleiding en bijscholing van pleegouders (vaststelling landelijke norm)
 - Verbetering opleiding pleegzorgwerkers en gezinsvoogden (vaststelling landelijke norm)
 - Voldoende financiële compensatie (bijv. als pleegouders vanwege de noodzakelijke begeleiding van een pleegkind hun externe werkzaamheden moeten verminderen of opgeven. Een dergelijke regeling kan de hogere kosten van een residentiële plaatsing voorkomen)
- Actieve **participatie van kinderen** in de pleegzorg, ongeacht hun leeftijd. Hieronder vallen:
 - Informeren van kinderen over alle aangelegenheden die hem/haar aangaan
 - Betrekken van kinderen over alle aangelegenheden die hem/haar aangaan
 - Invoering methodieken voor kinderp participatie, passend bij hun leeftijd en ontwikkelingsniveau
 - Toegang tot een vertrouwenspersoon
- Invoering van een **landelijk systeem voor monitoring** van kinderen in de pleegzorg (en andere uit huis geplaatste kinderen, zie aanbeveling hierboven)

Verder pleiten wij ervoor dat de verschillende types van opvang voor uit huis geplaatste kinderen **gecategoriseerd** worden naar **kwaliteit** en niet, zoals in het huidige systeem, naar financieringsstroom. Dit houdt in dat er wordt ingedeeld naar enerzijds opvang binnen een gezinssituatie en anderzijds opvang in een instelling (zie ook art. 20, IVRK). Door het bundelen van opvang in pleeggezinnen, pleegzorgboerderijen en gezinshuizen binnen categorie 1, ontstaat een breed palet aan mogelijkheden waarbinnen een passende oplossing gevonden kan worden voor de meeste opvang- en zorgvragen. Hierdoor zal nog maar in enkele gevallen opvang in

instellingen (categorie 2) noodzakelijk zijn, wat tevens een betere naleving van art. 20 van het IVRK inhoudt.

Wettelijke regelingen op één plek. Op dit moment is de wettelijke regelgeving voor de pleegzorg verdeeld over verschillende wetten en wetsvoorstellen, te weten de Wet op de Jeugdzorg, het wetsvoorstel 'Verbetering positie pleegouders' (onderdeel van de Wet op de Jeugdzorg), het wetsvoorstel 'Herziening kindbeschermingsmaatregelen' en het conceptwetsvoorstel Jeugdwet. Voor een effectieve uitvoering van de pleegzorg pleiten wij voor het bundelen van alle wettelijke regelingen voor de pleegzorg binnen de Jeugdwet.

Voor de uitwerking van de genoemde voorstellen is het landelijke Expertisenetwerk Pleegzorg, bestaande uit een brede vertegenwoordiging van landelijke stakeholderorganisaties binnen de pleegzorg (zie: <http://www.nji.nl/smartsite.dws?id=131749>), bereid om mee te denken en suggesties aan te leveren.

Met vriendelijke groet,

Odilia van Manen

Programma pleegzorg Kinderpostzegels